

Pál atya alapos ismereteket akar nekünk átadni, ezért készítette el a bűngrafikont is. Először nem tudtam, mi az a grafikon, az iskolában még nem tanultuk, de aztán az atya elmagyarázta a fekete tábla előtt, amelyet az oltárra állított, oda, ahol Vas atya szokott kismisézni. Erre a táblára krétával húzott egy egyenest, illetve egy függőlegest, majd a két vonal mellé felírt mindenféle bűnt. Aztán ezt mondta: „Gyerekek, ez itt egy grafikon. A grafikon azt jelenti, hogy az Istent vagy nagyon megszorítjuk, vagy csak egy kicsit. Azok, akik közületek a függőleges mellett szereplő bűnöket követték el, bizony nagy fájdalmat okoztak annak, akinek mindent köszönhetünk, míg azok, akik csak a vízszintes bűnökben vétkesek, kevésbé szereztek neki bánatot.” Pál atya mást is szokott írni a táblára, néha meg rajzol. A múlt héten például egy fiatal nőt, akinek az arca szerintem eléggé hasonlított Bernadettére. Bernadett egy francia szent, a festménye a sekrestyében lóg, pont a kisebbik szekrény fölött. Amikor az atya ezen az estén elkészült a rajzzal, ezt mondta: „Gyerekek, ez a néni valamikor nagyon gazdag volt és okos, még könyveket is írt, de úgy szerette a szegényeket, hogy meghalt értük. Nektek nem kell meghalnotok, csak legyetek jószívűek.” Mivel egyikünk sem értette, hogy a szeretésben hogy lehet meghalni, Németh megkérdezte, mi történt a nénivel, mire Pál atya ezt válaszolta: „Ha majd megbérmálkoztatok, elmondom.”

Ma este a közös feladat a Tiszteld apádat és anyádat, mivel a Tízparancsolat tanulásában épp itt tartunk. Azt kellett megfogalmaznunk, miért vagyunk szerencsések a saját szüleinkkel, meg még azt is, hogy ezt miképp tudjuk meghálálni. A sekrestyében nincsenek padok, csak székek, úgyhogy a füzetünket az ölünkben tartjuk, de azért így is lehet írni. Miután elkészültünk a fogalmazással, Pál atya beszédte a füzeteinket, majd felszólította Marát, hogy mondja el a Hiszekegyet. Mara általában mindent tud, de a Hiszekegyet valahogy képtelen megjegyezni, én meg nem súgtam neki, hiába ismerem olyan jól ezt az imát.

Hittan után szinte mindig együtt megyek haza a testvéreimmel, sokszor Németh is velünk jön, ő a HÉV-állomás mögött lakik. Németh csendes természetű, ma mégis többször megkérdezte, hogy szerintünk miben halt meg az az okos néni. „Hát mi azt honnan tudjuk, Németh?”, mondja neki Tentés, aztán a Bikánál elbúcsúzunk. Ma este senkit sem sorsolunk ki kéményt nézni; amióta Ésapa hazajött az útról, minden este befűtünk.

Jónás Tamás

A JÓ FIÚ

Beültem anyám mellé a kádba. Kicsit odébb húzódott. Nem lehetett tudni, tiltakozásból vagy helyet akart nekem adni. Szégyellte magát, és ezt jó jelnek vettem. Fáradtan nézett rám, amikor már szemben ültem vele. A szappanos víz eltakarta ölét, az enyémét is, mondhatni, jótékonyan.

– Mít kérsz a születésnapodra?

Alig bírta a szavakat kimondani, két-három napja nem aludt, mióta apám összecsomagolt, és elment. Akkor még nem tudtuk, hova. A fáradtságtól az a megadás ült ki

az arcára, amit kétszer láttam addig: egyszer, amikor apámmal szeretkeztek (nem tudhatták, hogy látom őket), apám a takaró alatt, nem mozgott, az ágy nem nyikorgott, az egész jelenetben volt valami nemes megkomponáltság; másodszor pedig a kórházban, amikor vakbélműtét után meglátogattam, és megkérdezte, vasal-e ránk apám, és én őszinteségre nevelt engedelemmel válaszoltam, hogy apu összetörte a vasalót. De látta is, hogy gyűrött az ingem. Nekem hét évvel később mondták meg, hogy nem vakbélgyulladás volt, hanem rosszindulatú méhdaganata.

Néztem az arcát. Szép volt, szelíd, nem titkoltan nyugtalan. Az orrán át vette a levegőt, mellkasa alig emelkedett, a víz alig mozdult. Nem igyekezett takarni mellkasát, a vízbe merült kezére támaszkodott, lábát felhúzza ült, és végre a szemembe nézett. Akkor már voltam olyan lánynak a szeretője, akinek anyámhoz hasonló teste volt. Nála húsz évvel fiatalabb.

– Gyakran fájt neked apuval a szeretkezés.

– Gyakran.

Kezembe vettem a szappant, és lemostam magam. A kezemet, az arcomat, a nyakamat, a hasamat, a hátamat, a lábfejemet. Feltérdeltem, a fenekemet, a hímvesszőmet és a combhajlatomat is megtisztítottam. Nézte a mozdulataimat. Aztán anyut is megmostam. Kértem, emelkedjen ki a vízből, és ő engedelmesen feltérdelt. Amikor végeztem, visszaereszkedtem a még mindig meleg vízbe, s hátradőltem. Lassan ő is. Lábunk jobbra, balra. Zavartalanul nézegettük egymás arcát.

– Te szeretted aput?

– Szerellemmel? Ő volt az egyetlen férfi az életemben.

Az, hogy apám nem szerette anyámat, nem volt kérdéses. Nem csupán azért, mert akkoriban költözött el, de visszatekintve az elmúlt évekre, egyértelmű volt, hogy szinte minden dolgát megmagyarázta ez az érzés. Vagy ennek az érzésnek a hiánya. Másodlagos, bújtatott vagy mélyen húzódo szeretetre akkor nem gondoltunk. A szerelem nyers, egyszerű és nagyon konkrét dolognak látszott. Tudtuk, hogy anyu sosem volt szerelmes apánkba. És úgy tudtuk, azért tartott ki mellette mégis, mert hálás volt neki azért, hogy apám viszont szerelmes belé. Sose kérdeztem meg, miért gondolták mindketten azt, hogy apám szerelmes anyámba. Az igazi kérdés akkor ott a kádban az volt, vajon jöhet-e még férfi anyám életébe. Méhe, bal melle nem volt.

– Már te sem nézel nőnek. Bemászol mellém a kádba.

Elsápadtam. Nem a vádtól, inkább attól, hogyan mondjam vagy mutassam meg neki, hogy merevedésem van. Szabad-e, illik-e. Azt jelenti-e, ha megmutatom, amit szeretnék, hogy jelentsen. Vagy ha megmutatnám, akkor is csak azt gondolná vajon, hogy az izgalom miatt van az egész?

– A fiúknak akkor is feláll, ha félnek.

Belém látott. Ha akkor nem ölelem át, sírni kezd. Attól pedig féltem. Már csak annyit szerettem volna, hogy másszunk ki valahogy a fürdőszobából, és beszéljessünk, ahogy még sosem. Ahogy én még sosem senkivel. Emberférfi embernövel. Van-e ennél nehezebb, ha ez a nő elkeseredett, ha ez a nő az anyád?

– Mit kérsz születésnapodra?

Nagyon féltem, hogy azt a választ sejtí bennem, hogy őt. A lehetőséget, hogy vigasztalhassam őt magammal. Persze miért ne tehettem volna meg? Megtettem volna. Ha arra kér, hogy haláláig, hát addig. De szerelmes voltam, Mártába, sejtétekig.

Anyám negyvenegy éves volt akkor, én másnap töltöttem be a tizenkilencediket.

Márta volt az én szabadságom. Még irtóztam tőle, hogy olyan legyek, mint apám. És tudtam, hogy ha olyan nő szeretek, aki anyámra hasonlít, egy kicsit mindenképpen apámmá válok. Márta tehát egyáltalán nem hasonlított anyura. Még annyira sem, mint tűz a vízre, egyszerűen nem volt hozzá köze. Magas, szelíd, érzékeny nő, akiben a nyugtalanság lehetősége ugyan megvolt, de akivel olyan figyelmes és óvatos volt a sors, hogy érzékenységből inkább méltóságot formált. Hosszú, finom ujjjaival, ha a hajamba túrt, úgy éreztem, szétárad bennem a fény, s ha a számba suttogott, mintha lelket cseréltünk volna. Félttem ettől a légiességtől. Földivé akartam alacsonyítani, ne-hogy elrepüljön mellőlem. Ha végén volt, utána rögtön én is, hadd érezzem, milyen szagot hagy maga után. Előszeretettel játszadoztam az utcán idegen kutyákkal, tudtam, hogy irtózik tőlük, s nem kényeskedve, hanem szinte megvetendő fölénnyel, ahogy európai ember idegenkedik néha négerekről vagy cigányoktól. Szerettem, ha beteg volt, ha náthás volt, ha testén sebek, varak voltak, és szinte megnyugodtam, amikor menstruált, s itt-ott felfedezhettem a véres tamponokat, bugyikat. Nem volt dolog, amit ne érte tettem volna, még enni és inni is neki, hogy el ne fogyjak, meg ne betegedjek. És ha ő egy kicsit is önzőbb lett volna, ha kevésbé figyel rám, nem ölel annyit, és amikor ketten maradtunk, nem teremti meg rögtön az intimitást, és nem mozog olyan otthonosan kettőnk vegyített érzéseinek labirintusában, napról napra sorvadtam volna. De amíg szeretni tudtam, ő volt a legodaadóbb ember az életemben, akit ismertem. De ahogy megcsappant a szeretetem, rögtön és végérvényesen elfordult tőlem. Nem hagyott időt a megértésre. Pár hónap múlva egy versenyszerűen teniszező fiúba lett szerelmes. Magas, szelíd és fényszerű fiú, mint ő. Sok-sok év múlva össze is házasodtak.

– Mit kérsz születésnapodra?

Szájon csókoltam anyámat. Egy-két másodpercig hagyta, de aztán ellökött magától, a kádból kicsapott a víz, elárasztotta az egész fürdőszobát.

Már felöltözve ültem a konyhában, az év első szilváit kóstolgattam. Anyu fürdőköpenyben jött utánam, megoldotta magán, meglévő mellét elővette, s kérte, nyomogassam meg, ő úgy érzi, ugyanolyan csomó van benne, mint a másikban volt. Megnyomogattam, és valóban volt benne valami.

Arcvonásai megkeményedtek, ahogy az anyémeken felfedezte a titkolni akart aggodalmat, ellépett, és szorosra fogta magán a köpenyt.

– Mikor is indultok Mártával Erdélybe?

– Hát holnap kéne. De indulhatunk később.

Csak a fejét rázta meg, nem, nem kell neki ez az áldozat. Nem kér a figyelemből, nem kér az aggodásból, nem kér a részvétből, a gondoskodásból. De hagyjuk meg neki, hogy elesett legyen, komor és szomorú.

Kihozta a szobából azt a dobozt, amit még öcsémtől kapott, leült az asztal másik végére, maga elé tette, lassan felnyitotta a fedelét, és kipakolta belőle a fotókat, ékszereket, hivatalos papírokat, leveleket, s a mélyéről előszedett egy hajgumival összefogott pénzköteget. Elharmadolta, csak érzésre, nem számolgatta a papírdarabokat.

– Vidd mindig jó éttermekbe, vegyél neki ajándékot, kicsiket, többször, és te is legyél elegáns és finom. Ne lássa, hogy nem törődsz magaddal. Jobb, ha kényesnek hisz.

Öcsém egy nappal korábban született, mint én, és tizenhat éves korában halt meg. Csepel biciklijé volt. A fékbowden elszakadt, amikor a pécsi hegyről lefelé száguldoztak, élete első biciklitúráján. Nagyon szemtelen gyerek volt. Gyakran hazudott, ügyelt rá, hogy valaki mindig tudja, hogy nem mond igazat. És azt is fontosnak tartotta, hogy

hazugságai ne öncélúak legyenek, hanem kifejezetten praktikusak, az életét megkönnyítők, számára előnyösek. A boltban is lopott mindig. De úgy mosolygott, ahogy film sztárok közül is csak kevesen. A fiatal eladólányok gyakran látták, de mindig szó nélkül hagyták, ahogy zsebre tesz valamit. Sose felejttem el annak a szép, komor tekintetű lánynak a megrökönyödését, aki végül mosolyogni kezdett, amikor Gyurka a szemébe nézve és persze szélesen mosolyogva tett zsebre egy kis üveg pálinkát. Tizenegy éves volt. Az utcán, még a bolt bejárata előtt belekóstolt az italba, de nem ízlett neki, végiglocsolta a járdát. Én a tarkójára ütöttem, a szó nem ért neki. De mintha észre se vette volna. Az üres üveget bedobta egy pinceablakon, és leguggolt, hogy lássa és hallja, hogyan törik szét.

Szerintem valami személyiségzavara volt. De milyen személyiségzavar az, ami szeretetet csíhol az emberből? Bűnöző lett volna, mondogatta anyu, és ilyenkor mindig hosszasan elgondolkodott. Ha Gyurka életben marad, akkor is őt szerette volna jobban.

– Menjünk el orvoshoz, anyu!

– Majd én elmegyek, ha már elutaztál.

Megkönnyebbültem, hogy nem nekem kell vele végigjárnom a minden értelemben fájdalmas huzavonát. A nővéremre végül is számíthat, vagy apám rokonaira, gondoltam. A saját rokonai, testvérei, anyja, apja messze laktak, és nem törődtek vele. Amikor véletlenül találkoztak, nem láttam rajtuk, hogy haragudnának egymásra, de kíváncsiak sem voltak. Irigyelték volna anyámat? Vajon miért? Egyszerű, nehéz élete volt. Szegény és okos, mint mindenki a családban.

– Én örülök, hogy apád elment.

Biztosan könnyebb nélküle. Vagy talán arra gondolt, hogy végre nő lehet újra? Az asztalra borult, hangtalanul sírt. Egy széles mozdulattal lesöpörte a dobozt, a kacatokat. Fel-felnőgött. Melléguggoltam, simogattam a fejét, a térdét. Összeszedte magát, letörölte arcáról a könnyeket, és amikor megszólalt, olyan higgadt és zavartalan hangon, hogy megijedtem: ismerős volt a hang, rengetegszer szólt így hozzám. Jelenetek szédítő sokasága pergett előttem. Amikor azt hittem, nincs baj, amikor azt hittem, rend van, amikor azt hittem, boldogok vagyunk, négyen vagy hárman. Hirtelen minden elveszni látszott. Anyu hazudott volna? Uralkodott volna magán? Mi lehetett a baj például akkor, amikor apu mosolyogva állt a konyhaablak előtt, a háta mögül erősen ragyogott a nap, apu szájához emelte a zöld sörösüveget, lassan kortyolt, és az üvegen át a konyhakőre vetődött a fény, elmosódva, játszadozva, gyerekeknek. Anyu ugyan ezen a hangon kérdezte akkor aput:

– Akkor még velünk vacsorázol?

Nem engedtem magamnak, hogy több jelenetet is újraéljek, de éreztem, hogy nem lehet őket örökké a sötétben tartani. Valamikor előtörnek majd, legyőznek, kérik a véleményemet, a gondolataimat, az időmet, kérik, hogy értelmezsem, alakítsam át őket, rendezsem őket újra. Nagyon nagy feladatnak látszott. Tudtam, a végletekig kifáraszt majd. Láttam magam előtt akkori, egyelőre arctalan szeretteimet, barátaimat, feleségemet, szeretőmet, jó ismerőseimet, akik értetlenül állnak majd felnőttésem legmélyebb völgyében, s kérdezik maguktól, hol csatangolok. Nem lesz válaszuk, én nem tudok válaszolni, s ők lassan, nagyon lassan, el-elszállingóznak mellőlem. A legteljesebb magányra eszmélek majd, erősen, férfiként.

Akkor meg én sírtam el magam. Alig hallottam a zokogásban, hogy anyám mit mond. Száraz tényszerűséggel.

– Nagyon rövid ideig szoptattalak. Fáj. De ha erőt vettem volna magamon, biztosan nem apad el a tejem. És most nem sírnál.

Átöleltem anyut, és olyan erősen szorítottam, hogy felszisszent.

– Mit szeretnél a születésnapodra?

Lassan kigomboltam a köpenyét, és leguggoltam elé, arcomat az ölébe fúrtam. Nem tudom, hogyan kerültünk az ágyba. Szeretkeztünk, s elaludtunk egymás mellett.

Én tényleg azt hittem, hogy őt férfi már nem fogja szeretni.

Hányingerre ébredtem. Szerencsére anyu nem feküdt mellettem. Igyekeztem Mártára gondolni, arcának minden vonalát magam elé képzeltem, mintha szobrot formáznék az ujjaimmal: időztem a lágy íveken, orra hajlatán, szemöldöke kerülőútjain, fülének útvesztőjében, nyakának templomi hűvösét éreztem az ujjbegyemen, lehunytt szemhéja alatt nyugtalan szembogarának rezdüléseit.

Öklendezve térdeltem a vécékagyló előtt, de nem volt mit hánynom, émelyítő gyomorsavat köpködtem. Kivert a veríték, szédültem. Úgy éreztem, olyan mocskot kentem a lelkemre, a testemre, amit soha nem tudok már lemosni. Kitántorogtam a konyhába, jeget akartam enni, hátha az megnyugtatja a gyomromat. Anyu a széken ült keresztbe tett lábbal, hálóingben. Dohányzott, pedig már évekkorábban leszokott. Arca rideg volt, tekintete üres, gonoszságig közönyös. A magasba fújta a füstöt. Rám nézett.

– Jobban örültem volna, ha Gyurka teszi meg ezt.

Aczél Géza

(VISSZA)GALOPP

lírai utószinkron 12.

nem egy nagy was ist das – szólhatnának vissza kiürült arccal kemény rögök alól a régi piás haverok már hogy a két gyanútlan jámbornak gyötrelmes szülés után fia adatott egy rég bontásra ítélt szülőotthon szénporosra pingált vastag falai mögött ám hogy a szorongás fészkeből szívós hullámokban fesleni kezdett a szárnyatlan öröm s a felelősség elemi földcsuszamlásából a bódult lélek magát fokozatosan kivonta fölemelkedve a férfikor egyre keményebben kötő párkányaira hetenként és naponta mikor már a sör leülő hajjai között is az újszülött angyal arca úszkált s lötytyintett a magány fejére minden ajtónyitás valami hintőporos áldott meleget csak azok tudhatják igazán miről dadogok kik nem fogtak még két puha kezét nem pötytyözte meg vállukat a visszabuggyanó tej penetráns kontúrból édes illatba billenő aromája kiknek tompa élete e telt tónusok hiányával árva s rálátnak a hátsó üres szobákra az ember persze nem él himnuszokban hol a magába zárt anya klausztróbiája robban hol vélt hivatása felé tesz tántorgó lépéseket a ház kissé komikus fura ura s már az első babamosolyok káprázatában kihül néha a vacsora lanyhulni kezdenek a föltilizált esték lassan peregni kezd a család vallásos áhítatáról a festék noha